

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Ніжейка Костянтина Аркадійовича
на тему: «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері» на здобуття ступеня
доктор філософії
за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини
Науковий керівник д-р екон. наук, проф. Дугінець Ганна Володимирівна

Актуальність теми дисертації. Впродовж багатьох десятиліть міжнародні стратегічні альянси викликають інтерес насамперед з точки зору розвитку партнерських відносин для досягнення як індивідуальних, так і спільних цілей. Водночас фундаментальні та швидкі зміни ринкового середовища все частіше ставлять під сумнів існуючі уявлення про роль цих альянсів, вимагаючи перегляду теоретичних і практичних концепцій, що характеризують попередні уявлення про їх функціонування. Однією з найбільш значущих змін, що формує контекстний розвиток бізнесу, є його цифрова трансформація, які заклали підґрунтя для створення інновацій, нових цифрових бізнес-моделей, сприяли підвищенню ефективності бізнесу. Формування ініціативності ІТ-компаній та належний трансфер знань, поєднання кращих практик бізнес-моделювання, інновацій та цифровізації бізнесу слід виокремити як найважливіші для стійкого функціонування бізнесу. Це доводить, що в ХХІ столітті компаніям важливо переглянути традиційні системи міжфірмової співпраці та координації відносин, щоб якомога швидше реагувати на очікування, вимоги та характеристики стратегічних бізнес-партнерів. Попри досить докладне вивчення різноманітних форм міжфірмових партнерств (ліцензійні угоди, спільні підприємства, консорціуми і т.п.), загальна картина їх функціонування та тенденцій розвитку потребує подальшого ґрунтового вивчення. Так, до цього часу не достатньо вивченою залишається практика створення міжгалузевих альянсів в ІТ-сфері в світовій економіці та можливість впровадження існуючих напрацювань в українські реалії. З огляду на це, тема дисертації є актуальною, що обумовлює визначення її мети, предмета та об'єкта дослідження, що, в свою чергу, дасть змогу вирішити ряд завдань теоретичного та практичного спрямування.

Новизна дослідження та отриманих результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у вирішенні актуальних наукових питань теоретичного обґрунтування та розробленні практичних рекомендацій щодо формування та розвитку міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері. Основні положення і результати дослідження, які виносяться на захист та

характеризують наукову новизну й особистий внесок автора, полягають у такому:

удосконалено:

- концептуальний підхід до формування перспективних напрямів функціонування та розвитку міжнародних стратегічних альянсів через структурування ключових факторів їх походження, які на відміну від існуючих сформовані на узагальненні ключових аспектів базових теорій інтернаціоналізації, що дозволяє одночасно забезпечити зменшення трансакційних витрат; збільшення мережевої економії, швидкості та масштабованості;

- комплексний науково-методичний підхід до розвитку міжнародних стратегічних альянсів, який на відміну від існуючих базується на використанні критеріального підходу до формування партнерських зав'язків задля виконання короткострокових і низькоризикових завдань бізнесу (які є близькі за профілем і складністю), що дозволяє створити «паспорт альянсу» з врахуванням базових критеріїв розвитку (таких як національна приналежність, галузь, форма власності, сфера спільних інтересів та ін) та розробити відповідний механізм діяльності в межах створеного альянсу;

- науково-методичний підхід до інноваційного бізнес-моделювання функціонування міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері у напрямку розвитку співробітництва партнерів, який на відміну від наявних, базуються на обґрунтуванні необхідності покращення інтеперабельності баз даних, що дозволить учасникам альянсів в країнах з різними нормами конфіденційності ефективно обмінюватися інформацією та заощадити фінансові ресурси на створення нових продуктів та послуг;

набуло подальшого розвитку:

- концептуальні засади категоризації альянсів за рахунок обґрунтування доцільності виокремлення специфічної групи «екстремальні міжнародні стратегічні альянси», сутність яких полягає у формуванні стратегічних напрямів співпраці на засадах державно-приватного партнерства у високотехнологічній галузі з використанням знань, інформації, технологій, що створюються у критично важливих для країни сферах, та супроводжуються оновленням чинних організаційно-економічних, техніко-економічних, управлінських й інституційних форм співпраці під впливом впровадження цифрових інновацій;

- поглиблено сутність поняття «міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері», що, на відміну від існуючих, розглядається як довірчі взаємовигідні відносини між компаніями різними за розміром та сферою діяльності, мета яких є досягнення власних стратегічних цілей, координація спільних ресурсів

та оптимізація трансакційні витрати за рахунок переваг від використання інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяє виділяти і класифікувати міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері серед безлічі міжфірмових партнерств у цифровій економіці ХХІ століття;

– науково-методичний підхід до оцінювання результативності функціонування міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, що на відміну від існуючих дозволить сформувати учасникам альянсу дорожню карту запровадження Екосистеми таких альянсів для різних секторів української економіки, задля її подальшої капіталізації через інтеграцію з національними та світовими екосистемами, які надають необхідну інформацію для доповнення баз даних та підвищення їх вартості та інтероперабельності.

Дисертація Ніжейка Костянтина Аркадійовича характеризується кваліфікованим, послідовним і системним викладом матеріалу на основі повного наукового обґрунтування. Чітко прослідковується авторська позиція та логічна завершеність роботи. Одержані у процесі наукового дослідження результати є достовірними.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в ідентифікації еволюції теоретичного дискурсу міжнародних стратегічних альянсів у контексті розвитку цифрової економіки. Надано комплексну характеристику сутності, факторам та принципам функціонування МСА в ІТ-сфері, а також визначено концептуальні підходи щодо формування таких альянсів. Системно окреслено трансформацію державно-приватного співробітництва військово-промислового комплексу в умовах глобальних викликів ХХІ ст., а також здійснено компаративний аналіз світової практики інституційно-правового забезпечення функціонування МСА в ІТ-сфері. Охарактеризовано стратегічні напрями підвищення результативності функціонування МСА в ІТ-сфері як інструменту повоєнної відбудови української економіки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні матеріали та теоретичні положення роботи доведені до рівня конкретних пропозицій і набули практичного застосування:

- в науковій та науково-технічній діяльності Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України (ЦНДІ ОВТ ЗСУ) впроваджено рекомендацій щодо забезпечення інформаційної безпеки завдяки впровадженню нових систем захисту інформації як ефективного інструменту управління та контролю керівництвом ЦНДІ ОВТ ЗСУ виконання завдань (Акт про впровадження від 23.06.2023);

- в діяльності ТОВ «ЗДОРОВ'Я 24» через обґрунтування створення міжнародного стратегічного альянсу разом з ТОВ «ХОРСТЕХ», а також австрійськими та чеськими партнерами, який базується на імплементації

міжнародної інформаційно-аналітичної медичної системи відповідно до вимог Європейської асоціації громадського здоров'я (EURHA); в діяльності компанії впроваджено методику оцінки вимірювання ступеня відповідності наявних ресурсів партнера для співпраці в міжнародному альянсі, та механізму, який контролює та перевіряє роботу альянсу на всіх етапах функціонування (довідка № 06/12 від 06.07.2023);

- в діяльності Асоціації «Український національний комітет Міжнародної торгової палати» (ICC Ukraine) запропоновано використовувати підхід до вимірювання ступеня відповідності наявних ресурсів бізнес-партнерів для співпраці в міжнародному стратегічному альянсі, за рахунок впровадження моніторингу та контролю на всіх етапах його функціонування. Також, для налагодження міжнародного співробітництва з членами Глобальної мережі ICC підготовлено пропозиції щодо розвитку міжнародних стратегічних альянсів за участю вітчизняних фармацевтичних, біотехнологічних та ІТ-компаній, як одного з ключових напрямів повоєнного відновлення України (довідка № 0725 від 24.11.2023).

Окремі положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертаційному дослідженні застосовуються в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін, що закріплені за кафедрою світової економіки, а саме розроблено текст лекцій на тему «Секторальні особливості формування глобальних ланцюгів вартості у світовій економіці», а також дві ситуаційні вправи – «Аналіз перспектив країн Європи щодо ефективності впровадження Індустрії 4.0» та «Лідерство Китаю у високотехнологічних мережах виробництва» з дисципліни «Глобальні ланцюги вартості» для здобувачів освітнього ступеня «магістр» за освітньою програмою «Світова торгівля» (довідка № 529/22 від 21.02.2024).

Апробація результатів дослідження. Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 13 наукових праць, зокрема: 7 статей – у наукових фахових виданнях, 1 розділ в іноземній монографії (у співавторстві) та 5 тез доповідей у матеріалах чотирьох міжнародних та однієї всеукраїнської науково-практичних конференцій, з них 2 у співавторстві.

Основні ідеї, положення, теоретичні та практичні висновки, а також загальні результати дослідження обговорено, схвалено та оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції KNOWLEDGE – ECONOMY – SOCIETY (Krakow, Poland, 2021); X Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною

безпекою держави, регіону, суб'єктів господарювання в умовах COVID-19» (Харків, 18-19 листопада 2021), V Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації» (Київ, 27 травня 2022), Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Війна та сьогодення. Виклики сучасності» (Ірпінь, 01 листопада 2022), Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки: уроки для України» (Київ, 27 квітня 2023), Всеукраїнському круглому столі «Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України у поствоєнний період» (Вінниця 17 травня 2023); Форумі «Відновлення постраждалих територій внаслідок збройної агресії рф (на прикладі Київської області)» (Київ, 03 травня 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії управління інноваціями в сучасній економіці» (Одеса, 1 вересня 2023).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету у рамках тем:

- «Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації 0120U104719). Особистий внесок: запропоновано комплексний науково-методичний підхід щодо визначення результативності функціонування міжнародних стратегічних альянсів в країнах світу; обґрунтовано напрями підвищення результативності діяльності українських ІТ-компаній на світовому ринку послуг (довідка № 2175/24 від 04.12.2023);
- «Цифрова трансформація торговельно-економічної та туристичної систем України» (номер державної реєстрації 0121U112231). Особистий внесок: розвинуто теоретичні підходи до створення національної інформаційно-комунікативної платформи для консолідації інформації щодо інтелектуальної підтримки прийняття рішень у торговельно-економічній та туристичній системах України; удосконалено класифікацію форм цифрової трансформації торговельно-економічної системи України за рахунок виокремлення міжнародних стратегічних альянсів в ІТ сфері як механізму ефективної взаємодії з глобальними технологічними компаніями, що дозволило обґрунтувати систему розвитку міжфірмової кооперації українських ІТ-компаній у відповідності до вимог цифрової трансформації XXI ст. (довідка № 676/20 від 02.05.2023).

Відповідність дисертації вимогам, що представляються до дисертацій на здобуття ступеня доктор філософії. Дисертаційна робота Ніжейка Костянтина Аркадійовича на тему: «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові обґрунтовані

результати. Дисертаційну роботу виконано на достатньо високому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значимість. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в наукових фахових виданнях, оприлюднювались на науково-практичних конференціях. Дисертаційне дослідження відповідає обраній темі, розкриває її суть та підтверджує, що автором повністю вирішено поставлені у роботі завдання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Дугінець Г.В., Ніжейко К. Міжнародні стратегічні альянси як форма співпраці компаній в ІТ-сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 6 (113) С. 4-16. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(113\)03](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(113)03) (особистий внесок здобувача - встановлено фактори, що визначають перехід від конкуренції до співпраці, та утворення альянсів між компаніями в ІТ-сфері)
2. Ніжейко К. Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 3. С. 52-63. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021\(116\)05](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021(116)05)
3. Дугінець Г., Ніжейко К. Міжнародна технічна допомога як чинник повоєнної відбудови України *Scientia Fructuosa*. 2022. № 3. С. 36-49. [10.31617/visnik.knute.2022\(143\)02](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(143)02) (особистий внесок здобувача – здійснено аналіз міжнародної підтримки військового сектору України).
4. Ніжейко К. А., Власюк Р. О. Транснаціоналізація українських ІТ-компаній. *Бізнес Інформ*. 2022. №7. С. 40–48. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-7-40-48> (особистий внесок здобувача - - визначено переваги українських суб'єктів ІТ-ринку порівняно з найближчими країнами-конкурентами).
5. Ніжейко К., Дяковський О. Інституційно-правове забезпечення функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері *Економіка та право*. 2022. № 4(66) С. 92-101. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2022.04.092> (особистий внесок здобувача - здійснено ідентифікацію інституційно-правового регулювання діяльності міжнародних стратегічних альянсів (МСА) у світовій практиці).
6. Ніжейко К. Практичні засади функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 147-153. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.147>
7. Дугінець Г., Ніжейко К. Цифровізація аграрного сектору ЄС: досвід для України *Економіка та суспільство*. 2023, (56). <https://doi.org/10.32782/2524->

0072/2023-56-148 (особистий внесок здобувача - визначено наявний потенціал напрацьованих та впроваджених технологічних рішень для аграрного сектору).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Duginets G., Nizheiko K. International strategic alliances in the IT industry // *Business development in digital economy and COVID-19 crisis: collective monograph* [ed. Janusz Nesterak, Bernard Ziębicki]. – etc. – KNOWLEDGE – ECONOMY – SOCIETY. – Warsaw: Institute of Economics Polish Academy of Science, 2021. PP. 13-20. https://cmq.uek.krakow.pl/wp-content/uploads/2022/04/01_KNOWLEDGE-ECONOMY-SOCIETY.pdf

(особистий внесок здобувача - обґрунтовано переваги й недоліки міжнародних стратегічних альянсів ІТ-сфери, що залежать від позиції, яку займають партнери за створення МСА).

9. Дугінець Г.В., Ніжейко К. Наслідки прискореної цифрової трансформації в умовах COVID-19 // Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою держави, регіону, суб'єктів господарювання в умовах COVID-19: матеріали Х Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 18-19 листопада 2021 року / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. С.74-78. <https://eprints.kname.edu.ua/60128/1/КОНФЕРЕНЦИЯ%20ТЕЗИСЫ%202021.pdf>

10. Ніжейко К. Рекомендації щодо створення міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-галузі // Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації [Електронне видання] : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 27 травня 2022 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. С. 24-27. <https://knute.edu.ua/file/MjIxBw==/adcb24cb4bfc0f24a315e2e4f2216ab6.pdf>

11. Ніжейко К. Вплив гібридної війни та бойових дій на МСА в ІТ-сфері. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Війна та сьогодення. Виклики сучасності» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Д.А. Костюк (голова) та ін. Ірпінь, 2022. С. 5-8. https://iafu.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/zbirka_vijna_ta_sogodennya_145h215-1.pdf

12. Дугінець Г., Ніжейко К. Роль української громадянської платформи у протистоянні російській пропаганді в ЄС. Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки: уроки для України : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2023 р.) / ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», Інститут вищої освіти НАПН України. – Електрон. дані. К., 2023. С. 119. <http://ief.org.ua/wpcontent/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-rovojen-rekonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf>

13. Ніжейко К. Міжнародні стратегічні альянси в фармацевтичній індустрії. Стратегії управління інноваціями в сучасній економіці : матеріали Міжнародної

науково-практичної конференції / Східноєвропейський центр наукових досліджень (Одеса, 1 вересня 2023 р). Research Europe, 2023. С. 66-70. <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2023/09/re-01.09.23.pdf>

ВИСНОВОК: Розглянувши дисертацію Ніжейка Костянтина Аркадійовича на тему «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері» та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях із співавторами, а також за результатами публічної презентації результатів наукових досліджень на кафедрі світової економіки, вважаємо, що робота актуальна, являє собою самостійно виконану наукову працю, має наукову новизну та практичну цінність.

Всі ідеї, наукові концепції та матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачем особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело. Всі публікації та дисертаційна робота виконані Ніжейка Костянтина Аркадійовича із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Дисертаційна робота на здобуття ступеня доктор філософії відповідає наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 року та вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

**Головуюча на засіданні кафедри
світової економіки
доктор економічних наук, професор**

Наталя КАЛЮЖНА

14.03.2024р.

